

МИНИСТЕРСТВО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ
РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

УО «ВИТЕБСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
ОРДЕНА ДРУЖБЫ НАРОДОВ МЕДИЦИНСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ»

ДОСТИЖЕНИЯ ФУНДАМЕНТАЛЬНОЙ, КЛИНИЧЕСКОЙ МЕДИЦИНЫ И ФАРМАЦИИ

Материалы 70-ой научной сессии сотрудников университета

28-29 января 2015 года

УДК 616+615.1+378
ББК 5Я431+52.82я431
Д 70

Редактор:

Профессор, доктор медицинских наук В.П. Дейкало

Заместитель редактора:

доцент, кандидат медицинских наук С.А. Сушков

Редакционный совет:

Профессор В.Я. Бекиш, профессор Г.Н. Бузук, профессор С.Н. Занько,
профессор В.И. Козловский, профессор Н.Ю. Коневалова,
д.п.н. З.С. Кунцевич, д.м.н. Л.М. Немцов, профессор В.П. Подпалов,
профессор М.Г. Сачек, профессор В.М. Семенов,
доцент Ю.В. Алексеенко, доцент С.А. Кабанова,
доцент Л.Е. Криштопов, доцент С.П. Кулик,
доцент Т.Л. Оленская, профессор А.Н. Шапакова, д.м.н. А.В. Фомин.

ISBN 978-985-466-695-2

Представленные в рецензируемом сборнике материалы посвящены проблемам биологии, медицины, фармации, организации здравоохранения, а также вопросам социально-гуманитарных наук, физической культуры и высшей школы. Включены статьи ведущих и молодых ученых ВГМУ и специалистов практического здравоохранения.

УДК 616+615.1+378
ББК 5Я431+52.82я431

ISBN 978-985-466-695-2

© УО “Витебский государственный
медицинский университет”, 2015

тал Республики Беларусь // [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.pravo.by/main.aspx?guid=6361>. – Дата доступа: 17.11.2014.

4. Райзберг, Б. А. Словарь современных экономических терминов / Б. Л. Райзберг, Л. Ш. Лозов-

ский. – 4-е изд. – М. : Айрис-пресс, 2008. – 480 с.

5. Словарь бизнес-терминов. Академик.ру. 2001. // [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://dic.academic.ru/dic.nsf/business/2494>. – Дата доступа : 17.11.2014.

ВЫРАШЭННЕ ЖЫЛЛЁВАГА ПЫТАННЯ ДЭМАБІЛІЗАВАННЫХ І ІНВАЛІДАЎ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ Ў ПАСЛЯВАЕННАЙ ЗАХОДНЯЙ БЕЛАРУСІ

Марцынкевіч І. А.

УА «Віцебскі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт»

Заканчэнне Вялікай Айчынай вайны прынесла не толькі радасць перамогі, але і новыя цяжкасці, звязаныя з пасляваенным аднаўленнем народнай гаспадаркі БССР. Наладзіць у такіх умовах дзейную сістэму сацыяльнага забеспячэння франтавікоў было складана [1, с. 131]. На тэрыторыі Заходняй Беларусі без правадзення індустрыялізацыі і калектывізацыі стварыць падобную мадэль сацыяльнай дапамогі, якая існавала ў БССР, было немагчыма. Да таго ж адносіны да савецкай улады з боку мясцовага насельніцтва яшчэ больш абвастрыліся пасля правадзення на далучаных тэрыторыях Заходняй Беларусі дэпартацыі “недобранадзейнага” насельніцтва. Зразумела, што такога роду з’явы негатыўна адбіваліся на забяспечанасці дэмабілізаваных і інвалідаў Вялікай Айчынай вайны [1, 229–230].

Сітуацыю ўскладняла маруднае аднаўленне сельскай гаспадаркі. Распачатая калектывізацыя, якая часта праводзілася прымусовымі адміністрацыйна-каманднымі метадамі, значна зацягнулася. Сур’ёзнай перашкодай з’яўлялася вялікая колькасць сельскіх хутарскіх гаспадарак [2, с. 131]. Марудна ажыццяўляемыя ў заходнебеларускай вёсцы пераўтварэнні калгасна-саўгаснай сістэмы ўскладнялі наладжванне ў сельскай мясцовасці сістэмы дапамогі былым франтавікам, якая больш-менш эфектыўна ўжо працавала ва Усходняй Беларусі. Адною з асноўных крыніц дапамогі дэмабілізаваным франтавікам з’яўляліся касы калгаснай узаемадапамогі, аднак у заходніх абласцях калгасная сістэма і існуючыя пры ёй касы адсутнічалі, і атрымліваць дапамогу з гэтай крыніцы дэмабілізаваных вяскоўцаў маглі толькі пасля абагульнення прыватных гаспадарак.

Забяспечанасць жыллём у заходніх рэгіёнах Беларускай ССР заставалася вострай пасляваеннай праблемай. Прыватныя дамы і гаспадарчыя пабудовы, пакінутыя беларусамі пры эміграцыі ў Польшчу, маглі стаць важным сродкам ў справе забеспячэння франтавікоў жыллём. Аднак перадача ім дамоў нярэдка праходзіла з парушэннямі. Нягледзячы на тое, што па заканадаўстве першачаргова жыллём павінны былі забяспечвацца інваліды Вялікай Айчынай вайны, на месцах справа не заўсёды вырашалася на іх карысць. Ва ўмовах узросшай пасля вайны каштоўнасці жылля даволі частымі былі выпадкі, калі пасля ад’езду былых гаспадароў за межы БССР, вызваленая жылплошча размяркоўвалася не сярод

інвалідаў вайны, а выкарыстоўвалася ў іншых мэтах або размяркоўвалася паміж прадстаўнікамі ўлады ці іх родзічамі. У выніку многія інваліды Вялікай Айчынай вайны не маглі дабіцца права на атрыманне гэтых памяшканняў. Хадайніцтвы ад іх, якія адрасоўваліся райвыканкамам, па некалькі разоў вярталіся ў сельскія саветы, а самі дамы, аб якіх яны хадайнічалі, прадаваліся іншым асобам.

У сакавіку 1947 г. маці дэмабілізаванага М.М. Барташэвіча з в. Мароські звярнулася да старшыні Мароськаўскага сельскага савета з просьбай аб продажы ёй хлява з дзяржфонду будынкаў, паколькі на той момант жанчына вымушана была жыць у зямлянцы. Але ёй было адмоўлена без усялякага тлумачэння прычын [3, арк. 11-12]. Інвалід Вялікай Айчынай вайны II-й групы І.І. Васюта таксама звяртаўся з просьбай аб выдачы дазволу яму на пакупку дома выехаўшага ў Польшчу Ф.І. Гладкоўскага. Былы старшыня Лебядзеўскага сельскага савета гэта хадайніцтва не задаволіў, а Маладзечанскі райвыканкам пасяліў у гэты дом дырэктара райпрамкамбіната Канцэльсона, які заняў жылы дом, хлёў і гумно.

Інвалід II-й групы І.М. Гамока з в. Рыеўшчына Раеўскага сельсавета Маладзечанскага раёна не мог самастойна перамяшчацца па прычыне ранення. З 1946 па 1947 гг. яго жонка падала дзве заявы на імя старшыні сельскага савета Е.В. Фурманава і адну заяву ў выканкам Маладзечанскага райсавета з просьбай аб продажы або бесплатным выдзяленні дома ці якой-небудзь халоднай будыні для будаўніцтва. Хата, якую меў І.М. Гамока да вайны, была спалена немцамі, і сам інвалід вымушаны быў жыць на падсяленні ў кватэры. На тэрыторыі сельсавета было два дома братоў Ляшчынскіх, якія выехалі на той час ў з в. Вялікія Кажэўнікі ў Польшчу. Побач з жылымі дамамі меліся і будынкi, якія можна было перабудаваць пад жылыя. Аднак у іх прадастаўленні таксама было адмоўлена. Тады сям’я І.М. Гамокі звярнулася з просьбай прадаць дом з Хоцімскага сельскага савета. Аднак і гэта просьба засталася без задавальнення. Тлумачылася гэта тым, што з іншых сельсаветаў дамы не прадаюцца. Аднак пазней усе будынкi, пра якія узгадвалася ў прашэннях і хадайніцтвах сям’і інваліда І.М. Гамокі, былі прададзены невядомым арганізацыям і вывезены ў Маладзечна. У выніку інвалід вайны II-й групы за ўвесь гэты час не змог забяспечыць сябе гатовым жыллём і вымушаны быў будаваць яго. Па гэтай прычыне ён павінен быў ездзіць на

нарыхтоўку лесу за 20 км, не маючы пры гэтым нікога з працаздольных памагатых [3, арк. 97].

Выдзяленне зямельных надзелаў пад будаўніцтва было адным з распаўсюджаных спосабаў забеспячэння дэмабілізаваных франтавікоў жылём. Але і тут не абыходзілася без пэўных хібаў. Паколькі раздача зямельных участкаў ішла паралельна з праводзімай у Заходняй Беларусі калектывізацыяй, то, зразумела, што лепшыя землі адыходзілі ў калгас [3, арк. 15].

З другой паловы 40-х гадоў узмацніліся працэсы другой хвалі калектывізацыі, завяршэнне якой стварыла ў заходніх рэгіёнах краіны перадумовы для ўзнікнення першых кас узаемадапамогі. Паколькі яны адыгрывалі важную ролю ў забеспячэнні былых франтавікоў, то Міністэрства сельскай гаспадаркі БССР распараджэннем ад 25 сакавіка 1950 г. загадала ўсім абласным і раённым аддзелам сацыяльнага забеспячэння БССР больш актыўна праводзіць арганізацыю кас грамадскай узаемадапамогі калгаснікаў.

Па меры таго, як у заходніх рэгіёнах БССР праводзілася работа па ўзбуйненні калгасаў,

аблсабесам і райсабесам прадпісвалася арганізоўваць сваю працу такім чынам, каб пры ўзбуйненні калгасаў адначасова праводзіць і зліццё кас грамадскай узаемадапамогі калгаснікаў з адначасовым аб'яднаннем і матэрыяльных фондаў кас. У цэлым, за першае пяцігоддзе пасля вызвалення ў справе сацыяльнага забеспячэння ўдзельнікаў і інвалідаў Вялікай Айчыннай вайны было зроблена даволі шмат. Пашырылася шэфская дапамога грамадскіх арганізацый і прадпрыемстваў у гарадах. Іх дапамога стала больш мэтавай і эфектыўнай. На вёсцы гэтую функцыю выконвалі касы калгаснай грамадскай узаемадапамогі.

Літаратура

1. Касцюк, М. Бальшавіцкая сістэма ўлады на Беларусі / М. Касцюк. – Мінск : Экаперспектыва, 2000. – 307 с.
2. Гісторыя Беларусі : у 6 т. –/ Л. Лыч. [і інш.]. – Т. 6 : Беларусь у 1946–2009 гг. ; рэдкал.: М. Касцюк (гал. рэд.). – Мн, 2011. – 728 с.
3. НАРБ. – Фонд 690. – Воп. 3. – Спр. 317.

ПРОБЛЕМЫ ИСТОРИИ МОЛОДЕЖНОГО ДВИЖЕНИЯ В БЕЛАРУСИ

Мусина Н.Е.

УО «Витебский государственный медицинский университет»

Молодежное движение - явление сложное, противоречивое, развивающееся. На сегодняшний день среди ученых многие вопросы как теоретического, так и исторического плана остаются дискуссионными. Недостаточно изученными оказались некоторые вопросы отечественного молодежного движения в историческом аспекте. Так, долгие годы в советской исторической науке все молодежное движение сводилось к деятельности комсомола. В силу этого в наибольшей степени оказалось изученным именно коммунистическое молодежное движение, представленное деятельностью этой организации.

Практически с первых лет существования комсомольской организации стала не просто освещаться ее деятельность, а создаваться ее история. Была создана Комиссия по истории пролетарского юношеского движения. В силу сложившейся ситуации и общественной потребности, это была не столько беспристрастная летопись, история как таковая, сколько фактор воздействия на молодое поколение и саму молодежную организацию. Впрочем, процесс создания комсомола в те годы еще и не стал историей, поэтому агитационно-пропагандистский характер литературы первых лет существования организации вполне понятен, а ее воспитательная функция – очевидна. В дальнейшем тема истории комсомола оставалась весьма популярной, что нашло отражение как в научных исследованиях, так и в различных популярных изданиях. И все же эта тема, на наш взгляд, остается актуальной и на сегодняшний день. И дело даже не в том, что требуется восполнить еще какие-нибудь «белые пятна»

или вскрыть «темные стороны» в деятельности этой организации. Дело в том, что многие вопросы требуют переосмысления с позиций сегодняшнего дня, понимания причин возникших деформаций и кризисных явлений.

Становление и развитие комсомола необходимо рассматривать именно в контексте всего молодежного движения, в совокупности всех его направлений. Это послужит основой для более целостного и объективного изучения молодежного движения в целом. При таком подходе уместно определить ряд направлений и этапов в развитии отечественного молодежного движения. Ко времени установления Советской власти в Беларуси был накоплен некоторый опыт деятельности политических партий и общественных организаций, в том числе и с участием молодежи. К началу XX века происходило зарождение собственно юношеского движения в России и Беларуси, разнообразное по составу и направлениям деятельности молодежных организаций, наибольшую активность в которых проявляла студенческая и учащаяся молодежь. Эти факторы позволяют выделить первый этап в истории отечественного молодежного движения (к. XIX в. - октябрь 1917 г.). Второй этап (октябрь 1917 г. – конец 1920-х гг.) связан с развитием Коммунистического союза молодежи, укреплением его позиций и усилением влияния. Многие общественные организации, существовавшие на тот момент, в значительной степени по своему составу были молодежными. Но собственно молодежной массовой организацией становится именно комсомол. Это привело к утверждению и дальнейшему развитию